

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci *Jana Osúcha*
„Veřejná slyšení v Senátu Parlamentu České republiky“

Kontext vzniku a přípravy bakalářské práce:

S Janem jsem spolupracoval jako jeho tutor již od prvního ročníku. Při diskusi o zaměření jeho bakalářské práce, kterou jsme se zabývali již od počátku druhého ročníku, projevoval zájem o témata, které leží na pomezí sociologie a politologie a která se vztahují k aktuálním problémům budování demokratického politického režimu u nás. To umožnilo zahájit přípravu k bakalářské práci s dostatečným časovým předstihem. Jan měl možnost seznámit se s širším okruhem témat a odborných textů, které se týkaly koncepcí demokracie, demokratických forem vládnutí, občanské společnosti a jejich interpretace v rámci dilemat zkoumání moderních společností. Relativně široký teoretický přístup, který si Jan osvojoval, nabízel možnost orientovat empirickou část bakalářské práce na různá témata, hypotézy i metodické postupy. Posléze jsme se shodli tématu veřejných slyšení, které praktikoval Senát ČR. Uvažovali jsme ještě o dvou možných přístupech: (i) srovnávací analýze těchto forem parlamentních praktik v různých zemích a politických režimech a (ii) vyhodnocení existujících praktik pomocí výstižných (teoreticky založených) hypotéz a navazujícího konkrétního výzkumu. První varianta nabízela relativně spolehlivý poznávací rámec a spíše strukturní pohled na existující praktiky veřejných slyšení v ČR. Druhá varianta měla výhodu vyhodnocení konkrétnějších podob veřejných slyšení v senátu ČR, avšak obsahovala značná rizika při získávání kvalitních a metodicky zajištěných poznatků. Jan se přiklonil ke druhé variantě. Určitým argumentem ve prospěch tohoto rozhodnutí byly i jeho praktické zkušenosti, které získal v průběhu své novinářské praxe a které mu umožňovaly přístup do prostředí senátu.

Dosažené poznatky a hodnocení práce:

Bakalářská práce má pět částí: úvod, teoretickou reflexi relevantních témat k problematice veřejných slyšení ústící do formulace hypotéz, empirickou část orientovanou na analýzu dokumentů a prezentací výsledků dotazníkového šetření, závěrečné hodnocení a přílohy. V úvodní poznámce je formulován problém: autor chce posoudit, jak v konkrétním kontextu ČR se veřejná slyšení formují jako platforma prosazování korporativních zájmů nebo deliberativních způsobů projednávání témat; navazující problém a se týká úlohy politického a odborného při realizaci senátních slyšení. Teoretická část je pojata široce. Reflektuje historický kontext, kulturní pozadí produktivního fungování kompetitivních politických režimů (s pomocí Popperových a Dahrendorfových interpretací), diskusi k povaze reflexivní modernity (Beck, Giddens, Nowotny), která problematizuje sociální úlohu expertního vědění a expertů a diskusi k úloze občanské společnosti v provozu demokratických režimů (Müller jr., Beck). S ohledem na prezentovaný teoretický rámec je hypotéza formulována nezřetelně a nesměle. Autor chce předpokládat, že korporativní zájmy se prosazují mnohem výrazněji než deliberativní úsilí o symbolické vyjádření řešených problémů. Empirická část prezentuje v první části přehled o vývoji, zaměření a složení aktérů veřejných slyšení. V další části pak autor charakterizuje analýzu obsahu veřejných slyšení, zvolený metodický přístup a dosažené poznatky. V závěru se vrací k hypotéze a shrnuje získané poznatky jak ze svých primárních dat, tak i z dostupných sekundárních pramenů (STEM). Zjišťuje rozdíly ve vnímání užitečnosti slyšení mezi jejich konceptory (Pithart, Sobotka), senátory a odborníky; rozdílné vnímání vztahu hodnotových a faktických orientací mezi odborníky a senátory, které se projevují v průběhu slyšení; dále konstatuje, že způsob tázání k problematice lobbyingu nebyl vhodně zvolen a nakonec identifikuje rozdílnost ve vnímání úlohy veřejnosti při provozu slyšení, které

se projevily mezi odborníky a senátory. V závěru jsou pak předložena i doporučení k možným praktickým krokům ve prospěch větší produktivity slyšení: větší zainteresovanost a účast senátorů na těchto slyšeních a efektivnější medializace této formy demokratického rozhodování.

Pozitivní stránku práce vidím v relativně širokém rámci teoretických diskusí k problematice demokratického vládnutí, které Jan v práci prezentuje. Dále hodnotím pozitivně vyváženou strukturu práce, která kromě teoretického segmentu prezentuje metodický přístup k empirickému výzkumu a jeho výsledky, opírá se o početnou literaturu a přikládá k tomu relevantní podklady. Práce má také dobrou formální podobu a je napsána čtivě.

Slabiny práce vidím v slabém propojení jednotlivých částí, resp. v nedostatečném zpracování „přechodů“ mezi nimi. Jednak se to týká hypotézy. Již výše jsem naznačil, jak hypotéza mohla lépe zhodnotit zvládnuté teoretické zázemí. Obdobná slabina se projevila v návaznosti mezi hypotézou a designem empirického výzkumu. Projevuje se to pak v nedostatečné opoře při interpretaci výsledků empirického výzkumu, která se pak nezbytně jeví jako rozpačitá a někdy nevhodně zaměřená (např. v případě vztahu mezi hodnotovými a faktickými poznávacími argumenty).

K hodnocení však chci připojit i následující poznámku: při volbě tématu bylo zřejmé, že jde projekt se značným rizikem, které si Jan uvědomoval. Jak ukazuje bakalářská práce kvalitativní výzkum tak důležitého politického orgánu se evidentně nedá zvládnout bez dlouhodobějšího a bezprostřednějšího zkoumání jeho jednání a usazujících se praktik této instituce. I s ohledem na kritické připomínky k textu práce spatřuji její přínos v tom, že upozornila na rozdílnosti ve vnímání provozu této instituce, což povzbuzuje kladení dalších otázek a vhodnější profilaci dalšího, takto zaměřeného výzkumu.

Návrh kreditního hodnocení: práci hodnotím jako velmi dobrou s kreditovým hodnocením v rozsahu 32 – 34 bodů.

Müller Karel, v Černošicích, 25. 5. 2008